

ves: des dels parcs naturals fins als balnearis, passant pels esports com el *rafting* o les excursions pel Pirineu. Tot això acompanyat d'una «modernització i adaptació de les estructures turístiques als requeriments d'una demanda cada vegada més exigent (...) amb dos objectius clars: promoció del turisme interior i de muntanya i potenciació d'ofertes turístiques especialitzades».

Si un dels reclams turístics per excel·lència hauria de ser la Barcelona olímpica, a banda de l'autobús turístic instal·lat per l'ajuntament de la ciutat i que permet fer una ruta per Monjuïc i el port, passant per la Sagrada Família i la Fundació Miró, la ciutat per ella mateixa no atrau el turista tant i com seria desitjable, i potser és que no n'hi ha prou amb quatre museus i quatre edificis gaudinians, encara que, tal com es diu des de l'ajuntament, «la ciutat ha entrat en els circuits turístics internacionals». Potser sí, però de moment el turista prefereix no circular per uns circuits col·lapsats com ho és el trànsit de la ciutat.

Com que la demanda és cada vegada més exigent i el sector s'està començant a ressentir de les males previsions, cal una política turística coherent i comuna per assolir els objectius anhelats.

No n'hi ha prou amb campanyes com les iniciades per un ajuntament i que consistien a regalar una cistelleta amb maduixots i un seguit de bonificacions per a la utilització d'alguns serveis als turistes italians que entraven per la Jonquera. Però n'hi ha d'altres, com la iniciativa presa per un altre ajuntament de la costa, consistent a instaurar la figura del defensor del turista per tal de recollir les seves queixes i per a saber quines són les seves necessitats.

Tampoc ajuda a mantenir la cara alta la freqüència de vagues de controladors aeris, ja siguin els d'aquí o estrangers, o de les companyies de barcos, els retards horaris o la falta d'una oferta infantil i juvenil prou àmplia. Ni són suficients les alternatives com organitzar grans festes en més grans discoteques amb eleccions de *miss* incloses, ni les especialitzades rutes etíliques per on passegen els turistes. Al turista se l'ha de mirar, però això no vol dir que s'hagi de rebaixar ni la qualitat de l'oferta ni la qualitat del turista.

El que està clar és que fa falta un projecte turístic on prenguin part l'administració, els empresaris i els treballadors. Hi ha qui diu que aquest projecte s'hauria d'articular més o menys

ahora entre les tres administracions autonòmiques: País Valencià, les Illes i el Principat, i més si tenim en compte que a partir d'ara el catamaran unirà les Illes amb Barcelona en unes tres hores aproximadament. Això podria significar que un turista que estiujeja a Gandia, podria anar a passar el dia a

Mallorca i de tornada quedar-se a Saïlou, per exemple. I si és cert que Barcelona, a través de la potenciació dels Jocs, té un gran poder de convocatòria per al turisme intern, aquest es podria redistribuir adequadament cap al País Valencià i les Illes. Això seria una gran oferta i un bon reclam. □

EL TURISME, UN FILÓ QUE S'ESGOTA

Sol i platja: un producte insuficient

Problemes d'infraestructura, excés d'allotjaments, augment dels preus i falta d'oferta complementària són les causes principals del descens del turisme als PPCC.

A. Punsola/E. Roig/M. Payeras

Lloret

Tot i que encara no hi ha xifres definitives, la impressió generalitzada —tret d'alguna excepció— a les principals zones turístiques de la costa és que la temporada no és tan bona com les anteriors. Si bé en algunes poblacions hi ha plena ocupació en el mes present l'escassetat d'un mes fort com juliol, ha estat suficient perquè comenci a rondar el fantasma de la inquietud, de cara a la pròxima temporada.

EL TEMPS ha fet una roda d'opinions en els patronats i instituts de turisme municipals d'algunes poblacions destacades en l'àmbit turístic i, malgrat que no tots volen dir-ho de manera transparent, la renovació del sector turístic es perfila com una necessitat urgent.

El patronat de turisme de Lloret de Mar (la Selva) reconeix que: «Aquest any estem tenint menys turistes que en anys anteriors». Entre els motius que assenyalen com a probable causa de la situació es troben els següents: «la revaluació de la pesseta ha fet que molts turistes que habitualment venien prefereixin altres destinacions mediterrànies que els ofereixen el mateix a més bon preu. Creiem que aquesta recessió es generalitza a la Costa Brava. Un altre factor que pot haver influït és que el mercat turístic, com qualsevol mercat, es mou bastant per modes, i no vull dir que ja no estiguem de moda, però molts europeus tenen ara altres preferències que cada vegada tenen més acceptació; a la gent li agrada canviar d'indret. Potser sí que el creixe-

La renovació del sector turístic es perfila com una necessitat urgent.

ment urbanístic ha estat desmesurat, però no creiem que això hagi pogut influir tant en la baixada de turistes com els altres factors esmentats».

Calafell

A Calafell (Baix Penedès) l'Institut de Turisme ens assenyala que fins a la segona quinzena de juliol han tingut una ocupació bastant baixa, però ara a l'agost estan al 100%. Un portaveu de turisme a Calafell ha dit a EL TEMPS, tot coincidint amb l'opinió de Lloret de Mar, que «la revaluació de la pesseta en el mercat de divises hi pot haver influït bastant». Aquest mateix portaveu afegeix que «a més, els tour operadors han desviat molt de turisme que abans venia aquí cap a Turquia, Grècia i Iugoslàvia».

Respecte a la infraestructura turística a Calafell, afirma que «aquí hi ha hagut queixes de turistes respecte a temes com la higiene o la comoditat, especialment pel que fa als apartaments de lloguer. En canvi, dels hotels no hi ha tantes queixes. No hi ha dubte que el turista més exigent és el francès, i no ho diem perquè n'hi hagi més en nombre, sinó per les coses que ens vénen a dir. Per exemple, ens fan queixes que l'aigua de la platja és bruta de vegades, però això és una cosa aliena a nosaltres, que té relació amb els corrents marins i els vents. És cert que hi ha molta gent del sector que pensa que, malgrat certes deficiències, el turisme continuaria venint sempre».

Sitges

A Sitges no estan tan segurs que el turisme continuï venint sempre. El Patronat de Turisme ens revela que el juliol no ha estat massa bo, però ara s'està gairebé al 100%, «com que la temporada es prolonga fins a setembre-octubre, creiem que encara es podrà salvar». Quan es demana al Patronat de Turisme de Sitges sobre les possibles causes que han fet que el turisme no fos el d'altres anys, se'ns addueixen raons similars a les d'anteriors municipis, però surt per primera vegada el tema de la renovació: «Els preus, que no són els d'abans i en aquest mateix sentit l'oferta que fan països com Grècia o Turquia, que, tot s'ha de dir, ofereixen un nivell d'infraestructures molt per sota del nostre. Ara bé, cal dir que el turisme és un gegant amb peus de fang, i si no vol morir s'ha de renovar, aquesta renovació passa sens dubte per apostar directament per la qualitat en lloc de la quantitat i aquí intentarem anar per aquest camí amb la construc-

ció d'hotels de quatre estrelles i més camps de golf que atreguin un turisme més selecte».

Calella

A Calella (el Maresme) l'ocupació no està tampoc al nivell d'altres anys: «Encara no tenim dades definitives, entre altres coses, perquè estem en plena temporada, però la sensació és que no va bé perquè l'ocupació no és òptima. Creiem que hi ha diverses raons que ho expliquen: tenim molts turistes britànics i a Anglaterra han pujat els tipus d'interès. D'altra banda, la pesseta s'ha revaluat, i a més hi ha zones en competència com el Carib, Miami o altres punts de la Mediterrània, etc.».

Finalment, els responsables del turisme de la població del Maresme acaben coincidint amb els seus homònims de Sitges: «Reconeixem que tenim deficiències com els hotels vells o la man-

aquesta haurà de venir de l'estreta col·laboració entre la Generalitat i els gremis d'hotelers a partir d'alguns tipus de pacte».

Salou i Cambrils

Els portaveus de turisme a Salou i a Cambrils no semblen especialment preocupats per la temporada. A Cambrils (Baix Camp) reconeixen que el juliol ha estat fluix, amb una ocupació entre el 70 i el 75%, «encara que ara a l'agost sembla que ha pujat una mica, fins al 90%». A Salou es respira, segons turisme, el mateix aire de sempre: «Aquí l'ocupació ha estat tan bona que tots els estius. Ara, per exemple, estem al cent per cent i el juliol si fa no fa igual». Pel que fa als casos de tifus que algun setmanari anglosaxó va arribar a qualificar espectacularment d'«epidèmia de tifus a Espanya», a Salou opinen que «tot plegat ha estat més soroll que res perquè la premsa sensa-

El canvi de destinació induït pels tour operadors també ha influït en la davallada turística.

ca de formació de nivell del personal que serveix». A Calella pensen que aquestes deficiències no se superaran amb la iniciativa d'un hotelier, «si hagués de renovar el que té hauria de passar molts anys sense obtenir beneficis per pagar-ho. Calen subvencions del govern, de la mateixa manera que hi ha subvencions per a les empreses que exporten productes fora de les nostres fronteres, creiem que un hotel o un municipi turístic que rep estrangers compleix una funció similar per la qual ha de ser subvencionat».

Els qui porten el turisme a Calella des de l'àmbit municipal opinen que d'haver-hi una renovació del sector,

cionalista britànica s'ha llançat a una campanya intensa de desprestigi».

Barcelona

A Barcelona, el Patronat de Turisme municipal ha dit a EL TEMPS que la ciutat «no es pot comparar amb la resta de municipis turístics de Catalunya; la nostra temporada forta no és ara, a l'estiu, sinó durant la resta de l'any, especialment coincidint amb els períodes de fires i congressos que és quan rebem més visitants. Tot i així, i sense tenir xifres de l'estiu, hem detectat un augment del nombre de visitants respecte a altres anys. Barcelona

Per a les agències de viatge, les possibilitats de l'activitat turística al País Valencià estan esgotades.

pensa apostar per la qualitat i l'oferta cultural. De fet, molts dels hotels del pla municipal són d'alta categoria».

Cal tenir en compte, a més, que per Barcelona passa molta gent que va a estiuejar cap al sud i es pot tenir la falsa imatge de veure molts cotxes amb matrícula estrangera que en realitat només s'aturen a Barcelona pels semàfors i prou. El Patronat de Turisme té en compte els que estan de passada, en turisme o autocar: «No compten com a turistes de la ciutat aquells que hi fan una volta ràpida en autocar durant un dia, o els que només travessen la ciutat en vehicle propi, considerem que per haver vist una mica bé la ciutat cal almenys passar-hi una nit i, si és possible, visitar els principals monuments».

País Valencià

A Cullera (Ribera Baixa) el nombre de turistes ha disminuït en un 20% respecte a 1988, segons dades facilitades per l'ajuntament. En anys anteriors l'ocupació hotelera al mes d'agost estava al 100%; aquest any a Cullera, en plena temporada alta, encara queden places hoteleres lliures. La mateixa situació es repeteix en altres municipis turístics del País Valencià com Gandia, Alacant, Benicàssim i Xàbia, amb l'excepció de Benidorm. La degradació de la qualitat en el servei, la falta d'oferta complementària i un grapat de problemes d'infraestructura, són les causes que estan produint aquest clar descens de l'activitat turística al País Valencià.

Segons ha informat a EL TEMPS l'Oficina Municipal de Turisme de Cu-

llera, cada any és major el nombre de turistes que acudeixen a aquest establiment preguntant què és el que poden fer a part d'anar a la platja i prendre el sol. Des de l'any 1984, quan es va construir el complex Aquasol (un parc aquàtic), la iniciativa privada i l'oficial s'han adormit en els llorers. El producte homogeni *sol i platja*, que durant anys s'ha venut sense esforç als turistes estrangers, comença a ser insuficient. Sobretot tenint en compte l'oferta turística que ofereixen altres països europeus, cas de Grècia, molt més variada i econòmica.

Però la manca d'oferta complementària a les costes valencianes no és l'única causa que explica la baixa de l'activitat turística. A la població de Xàbia (Marina Alta) l'especulació de terrenys i l'augment de preu dels lloguers dels apartaments pròxims a la platja han contribuït a un descens de la població turística, xifrada en un 19% menys que en l'any 1988. Un alt percentatge, si tenim en compte que en aquesta població el 70% dels turistes són propietaris del lloc on estiuegen, i que per tant aquest ascens dels lloguers no els afecta. En opinió de l'alcalde de Benicàssim (Plana Alta) la culpa del que està passant aquest any ve de lluny, i els responsables més directes són la iniciativa privada i l'estat. «L'administració ha donat l'esquena al turisme pensant que amb el que tenim ja n'hi ha prou i la conseqüència de tot això l'estem pagant ara. Igual ha passat amb la iniciativa privada, que s'ha quedat estancada confiant en els recursos naturals del país (clima, paratges, etc.) i no ha invertit». Aquesta opinió de

l'alcalde de Benicàssim és compartida per la majoria dels tècnics de turisme de les diferents oficines municipals consultades. Tots coincideixen a afirmar que la promoció turística dels últims anys no ha estat suficient. Un exemple d'això és que el nombre d'empreses de la CEE que el 1983 volien invertir en el sector turístic valencià s'ha reduït en un 45%.

Benidorm, l'excepció

El descens de l'ocupació hotelera que estan sufrint les principals ciutats turístiques del País Valencià no afecta Benidorm (Marina Baixa). Per contra, en aquesta població, considerada com la primera localitat —destinació en el món per al *charter* procedent del Regne Unit el nombre de turistes ha augmentat. L'explicació d'aquest fet està en la competitivitat que hi ha dins del sector hotelier, la notable existència d'oferta variada i una infraestructura adequada.

Segons el cap de promoció turística de l'Ajuntament de Benidorm, en aquesta localitat tant la iniciativa privada com l'oficial estan per damunt del nivell turístic de la resta de països europeus. Aquesta opinió es pot donar per certa si tenim en compte els quatre milions de turistes que anualment visiten la ciutat. «A Benidorm —manifesta el cap de promoció turística de l'ajuntament— hi ha actualment més de 900 bars i restaurants que ofereixen el seu espectacle particular totes les nits. A més, la gran majoria d'hoteles disposen d'instal·lacions esportives, culturals, recreatives, etc., que completen l'oferta turística. Quant a facilitats per al turista estranger, hem introduït novetats com un important descompte per al segon fill d'una família i activitats diàries per als xiquets. L'ajuntament ha creat recentment auditoriums per la ciutat, i l'empresa privada renova contínuament les seues ofertes. La conseqüència de tot això és, lògicament, una activitat turística en alça».

Problemes generals

El 1985, la Conselleria d'Indústria, Comerç i Turisme elaborava un informe on explicava els problemes generals de l'activitat turística al País Valencià. Aquests problemes, segons la Conselleria, eren: l'elevada estacionalitat, la pèrdua de competitivitat del sector hotelier per l'increment dels impostos, la situació privilegiada de la demanda sobre l'oferta, l'envelliment de l'equip hotelier (amb disminució de qualitat en la prestació de serveis) i els problemes infraestructurals.

Els objectius de política turística que es proposava l'administració autonòmica socialista per a aquell any eren: ordenar l'oferta, la millora urgent de la infraestructura, la creació d'una societat de promoció turística i l'augment de l'oferta complementària. No obstant això, la realitat actual és ben diferent, i els ajuntaments dels principals municipis turístics es queixen de ser la panacea del turisme i el sector privat no s'explica què està passant en un país que reuneix tots els requisits (clima, paratges, etc.) per a ser una zona turística per excel·lència. Uns i altres es preguen, amb les xifres a la mà, si

Cada any el turisme és de més baixa qualitat, de menys poder adquisitiu.

realment s'ha millorat la infraestructura i fins a quin punt s'ha incrementat l'oferta complementària. Per a les agències de viatge, tot apunta que actualment les possibilitats de l'activitat turística al País Valencià estan esgotades.

Les Illes

Potser la principal característica de l'oferta turística mallorquina és l'homogeneïtat, ja que entre els diversos municipis no hi ha diferències massa importants. Tots els nuclis turístics pateixen els mateixos problemes, problemes que realment queden reduïts, en general, a un: l'existència d'una oferta excessiva i una demanda insuficient. Això provoca problemes, en el sentit que l'ocupació és, malgrat que ningú no dona xifres ni exactes ni aproximades, considerablement inferior —segons sembla— a l'ocupació registrada l'any passat i els anteriors. En algunes zones, especialment les de més densitat de places, s'està produint una davallada dels preus en l'intent de cobrir el màxim de places possibles, amb la

conseqüència lògica de la minva de la qualitat del turisme que arriba a l'illa.

Feta una roda d'opinions entre els municipis turístics de més significació, els resultats ofereixen el que s'ha apuntat anteriorment. Per al regidor de turisme de l'Ajuntament de Calvià, el municipi turístic per excel·lència de Mallorca, Antoni Pallicer, «la nostra oferta es basa en quatre elements: la de segones residències i apartaments en venda, que són les d'un turisme d'alta i mitjana qualitat i que any rere any, va agafant més importància; en tercer lloc, els apartaments com a explotació turística, i l'hotel com a quart element, essent aquests dos darrers els elements que, probablement, donen a hores d'ara més problemes perquè resulta que existeix un excés de places per al nombre de turistes que ens visiten. Si bé no puc oferir dades d'ocupació, el cert és que hi ha zones del terme municipal que han tingut un creixement en 2 o 3 anys que hauria d'haver estat el creixement de tota una dècada, i aleshores es pot comprendre fàcilment que l'ocupació actual estigui, en termes relatius, considerablement per sota del que seria òptim per al nombre de places que tenim. Com a indicador puc dir que els dos anys darrers a Magalluf (un dels nuclis turístics de Calvià) s'han creat 7.000 places, i a Peguera 3.000. Això és excessiu i du, com a conseqüència, la baixada dels preus i la disminució de la qualitat del turista».

Andratx

Per al batlle d'Andratx, Maties Terrades, el seu terme municipal és dels que menys pateixen el problema de l'ocupació «ja que tenim, en general, un turisme residencial d'alta qualitat, d'alt poder adquisitiu. Els problemes principals amb què ens trobem són de tipus infraestructural, és a dir, problemes amb el sanejament de les aigües —que esperem solucionar el pròxim any ja que tenim en marxa la construcció de tres depuradores— i amb els accessos, les carreteres, difícils i perilloses, massa estretes i que cada any costen algunes vides».

Manacor

Pràcticament els mateixos problemes tenen al municipi de Manacor, pel que fa al sanejament de les aigües. Per a Bernat Amer, regidor de Turisme, «l'ocupació d'enguany és alta, una situació bastant bona, però no puc donar xifres exactes. De tota manera vull dir que aquest problema d'excés d'oferta sí que és possible que el tinguem l'any pròxim, ja que s'estan

construint noves places, i tenint en compte que no estem al 100% enguany, és lògic pensar que el pròxim any tinguem massa oferta».

Palma

Al municipi de Palma es pot dir que tota la qüestió turística està, quant a ocupació i condicions de l'oferta, en mans diferents a les de l'oficina de turisme municipal, de la qual és responsable Antònia Ginard i que no pot oferir dades d'ocupació, però apunta que «notem com el turista que ve a demanar informació cada any és més de baixa qualitat, de més baix poder adquisitiu. Com a anècdota puc dir-te que recentment hem tingut gent que demana allotjaments el més barats possible, i que quan se'ls informa dels preus, fins i tot ens han demanat si hi havia coves on poder dormir, perquè ni tan sols una pensió poden pagar».

Alcúdia

A Alcúdia es tenen enguany unes xifres d'ocupació que fan exclamar a Antoni Arbona, regidor de turisme, que: «Ens salvem. Fins al mes de juny dúiem una baixada de l'ordre del 12% respecte de l'any passat, però el mes de juliol hem tingut una ocupació alta, de l'ordre del 88%. Ara bé, he de dir que el turista que ens visita té una baixa qualitat, pocs doblers. No tenim queixes de cap tipus, excepte que els preus de l'oferta complementària són considerats per molts turistes com a massa alts. En general puc dir que no hi ha el fenomen de baixades de preus a darrera hora i, per tant, mantenim una situació que, com he dit, ens salva, enguany».

Consultada la Conselleria de Turisme, el senyor Gamero, director general de Promoció Turística, creu que «no hi ha problemes en l'oferta, tenim contínues inspeccions que són passades molt bé; crec que puc dir que tenim una legislació en matèria d'higiene, d'oferta complementària..., igual a la del Mercat Comú, i que en general és una oferta complementària d'òptima qualitat. El problema de l'oferta és el desfasament existent entre ella i la demanda. Hi ha hagut un creixement excessiu de l'oferta, es parla d'uns 50.000 llits que sobren, cosa que ens indica una necessitat clara de renovació, de no créixer durant els pròxims anys. Això, sobretot, tenint en compte que la demanda es contrau i que aquesta contracció la xifrem per enguany en un, aproximadament, 5% respecte de l'any passat».